

V Bruselu dne 19.4.2016
COM(2016) 176 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Priority pro normalizaci IKT pro jednotný digitální trh

1. NORMY IKT JAKO ZÁKLADNÍ KÁMEN JEDNOTNÉHO DIGITÁLNÍHO TRHU

Transformace světového hospodářství na hospodářství digitální má dopad na všechna odvětví průmyslu a služeb. Konkurenceschopnost a produktivita Evropy zásadně závisejí na její schopnosti vytvářet, rozšiřovat a účinně zavádět digitální inovace ve všech odvětvích hospodářství, včetně tradičně silných evropských odvětví, jako jsou výroba automobilů, automatizace, strojní zařízení nebo finanční služby. Aby Evropská komise podpořila postavení Evropy ve světovém digitálním hospodářství, schválila sdělení o strategii pro jednotný digitální trh a tuto strategii vytyčila jako jednu z klíčových priorit.

Společné normy zajišťují interoperabilitu digitálních technologií a jsou základem účinného jednotného digitálního trhu. Zaručují, že technologie budou společně fungovat bezproblémově a spolehlivě, budou přinášet úspory z rozsahu, podporovat výzkum a inovace a udržovat trhy otevřené. Účinná interoperabilita zajišťuje, aby propojená zařízení, jako např. vozidla, telefony, spotřebiče a průmyslová zařízení, mohla navzájem bezproblémově komunikovat bez ohledu na výrobce, operační systém nebo další technické komponenty. Tuto interoperabilitu zaručují otevřené standardy a ty také podporují inovace a nízké překážky pro vstup na jednotný digitální trh, včetně přístupu k mediálnímu, kulturnímu a vzdělávacímu obsahu. Odlišné vnitrostátní normy¹ mohou výrazně zpomalit inovace a znevýhodnit evropské podniky ve srovnání se zbytkem světa.

Poslední revize normalizační politiky EU vyústila v přijetí nařízení (EU) č. 1025/2012 o evropské normalizaci² a vytvoření rámce pro transparentnější, účinnější a efektivnější evropský normalizační systém pro všechna průmyslová odvětví. Toto nařízení zdůrazňuje rychlý vývoj IKT a upozorňuje na způsob, jakým nové výrobky a služby, jako např. „chytrá“ nebo propojená zařízení (tzv. „internet věcí“ či „IoT“) nebo cloud, mění trhy.

Aby bylo možné reagovat na výzvy související s normalizací IKT, Komise oznámila, že „*vypracuje integrovaný normalizační plán, v němž určí a vymezí klíčové priority pro normalizaci se zaměřením na technologie a domény, které jsou považovány pro jednotný digitální trh za nejdůležitější*“. Ve svých závěrečích ze dne 25. a 26. června 2015 se Evropská rada „*dohodla, že (...) je třeba reagovat na klíčové prvky sdělení Komise, především urychleně určit a splnit klíčové priority v oblasti normalizace informačních a komunikačních technologií*“³.

Toto sdělení vychází z nařízení (EU) č. 1025/2012 a souvisí s plánovanou společnou iniciativou v oblasti normalizace, která je součástí širší strategie pro jednotný trh⁴.

Toto sdělení vytyčuje komplexní strategický a politický přístup k normalizaci pro prioritní technologie IKT, které mají zásadní význam pro dokončení jednotného digitálního trhu. Cílem je zajistit, aby normy týkající se IKT lépe reagovaly na potřeby stanovených politik, aby byly pružné, otevřené, výrazněji spojené s výzkumem a inovacemi, lépe provázané, a aby tak měly větší dopad na širší evropské hospodářství při transformaci na hospodářství digitální.

2. STANOVOVÁNÍ NOREM PRO IKT: RYCHLÉ ZMĚNY A VÝZVY V CELOSVĚTOVÉM KONTEXTU

Vývoj norem IKT se potýká s několika novými výzvami, které vyžadují soustředěnou a soustavnou evropskou reakci.

¹ Nařízení (EU) č. 1025/2012 o evropské normalizaci definuje význam výrazů „norma“ a „technická specifikace“. V tomto dokumentu je výraz „norma“ z důvodu stručnosti používán s oběma významy.

² Nařízení (EU) č. 1025/2012, Úř. věst. L 316, 14.11.2012, s. 12.

³ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/06/26-euco-conclusions/>

⁴ COM(2015) 550: Zlepšování jednotného trhu: více příležitostí pro lidi a podniky.

Zaprvé, **všechna odvětví hospodářství stále více závisejí na digitálních technologiích**, které se mění **stále rychleji** a často dramaticky převyšují rychlost změn v tradičnějších sektorech a odvětvích. Pokud budou normy IKT vytvořeny včas a harmonizovaně, umožní to evropským inovátorům udržet konkurenceschopnost a uvádět na světový trh nové výrobky. Pružné, koordinované a dostatečně rychlé normalizační procesy jsou zásadním požadavkem evropského jednotného digitálního trhu.

Zadruhé, **hodnota digitálních systémů** se ve stále větší míře odvozuje od **meziodvětvových** použití, údajů a **sblížování technologií**. Tato skutečnost spolu s tím, že dochází ke sblížování skutečného a digitálního světa, zase postupně stírá hranice mezi tradičními odvětvími, zbožím a službami, spotřebou a výrobou, stavem online a offline, a z toho důvodu pro normotvorné procesy představuje výzvy. Interoperabilní řešení založená na otevřených systémech a rozhraních zachovávají otevřenost trhů, podporují inovace a umožňují přenositelnost služeb na jednotném digitálním trhu.

Například v případě mobilních zdravotní aplikací je v současnosti třeba brát v úvahu širokou škálu aspektů IKT – mj. bezpečnost, výměnu údajů, důvěrnost a soukromí. Těmito aspekty se zabývají různé normotvorné orgány, jež zahrnují různé zúčastněné strany⁵ – což klade nároky na zdroje a čas. Proto je třeba jednotlivé zúčastněné strany svěst dohromady a nalézt rovnováhu mezi zpracovatelským průmyslem a odvětvími služeb.

Zatřetí, tempo inovací může být zpomaleno **rostoucí složitostí** v důsledku zmnožení norem a různorodostí technických společenství zapojených do stanovování norem. Například v oblasti IoT již existuje více než 600 úzce souvisejících norem. V těchto případech je třeba nejprve jasně **zmapovat veškeré příslušné normy**, aby se subjekty výzkumu, inovací a stanovování norem v tomto spleťtém systému vyznaly. Spolupráce na výzkumu a inovacích v rámci experimentálních platform nebo rozsáhlých pilotních projektů rovněž poskytuje výsledky, které mohou zlepšit stanovování norem ve složitých technologických prostředích. Tento výzkum může také pomoci definovat stále významnější **referenční architektury** a zjišťovat a řešit nedostatky v oblasti normalizace, a zároveň omezit překážky vstupu.

Tato rostoucí složitost má rovněž dopad na **práva na přístup k normám**. Sblížování a související složitost mnoha technologií mohou vést k riziku nejistoty, pokud jde o určení příslušné skupiny majitelů patentů, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem, náklady souhrnných práv duševního vlastnictví a metodiku výpočtu hodnoty licenčních podmínek⁶.

Začtvrté, ve světě existuje **stále více orgánů a organizací** zapojených do stanovování norem nebo technických specifikací. Je třeba, aby Evropa dosáhla vedoucího postavení díky lepší spolupráci, hlubšímu zapojení a většímu důrazu na tuto oblast, a zajistila tak, aby normalizační priority EU a jednotný digitální trh byly ve světě dostatečně zastoupeny.

Zapáté, **evropskou činnost v oblasti normalizace nelze vnímat izolovaně**. Většina hlavních obchodních partnerů EU, zejména některé velké rozvíjející se ekonomiky, si uvědomuje, jak důležité je stanovování norem pro přístup na trh a pro podporu konkurenceschopnosti jejich odvětví, a proto značně investují do infrastruktury stanovování norem a vydávání osvědčení. Komise se však domnívá, že v Evropské unii normalizace nezískala nezbytnou míru politické podpory.

A zašesté, opatření pro řešení výše uvedených výzev musí zaručit řádnou rovnováhu z hlediska jejich souladu se **základními právy**, neboť normalizace může mít na tuto oblast jisté dopady. Tato opatření

⁵ V tomto názorném příkladu jsou současně zapojeny tyto subjekty: CEN/CENELEC, ETSI, ITU-T, HL7, IHE, ISO.

⁶ Viz zpráva JRC-IPTS: Intellectual Property and Innovation in Information Communication Technology (ICT) (Duševní vlastnictví a inovace v informačních a komunikačních technologiích (IKT)). Stefano Comino a Fabio Maria Manenti. Editor: Nikolaus Thumm, 2015, k dispozici na adrese: <http://is.jrc.ec.europa.eu/pages/ISG/EURIPIDIS/EURIPIDIS.index.html>, která podrobněji pojednává o duševním vlastnictví v odvětví IKT.

musí například zajistit plné dodržování práv na soukromý život a ochranu osobních údajů⁷ a také musí brát ohled na jiná základní práva, včetně svobody podnikání a vlastnického práva⁸.

K možným důsledkům těchto výzev patří rozptýlení omezených zdrojů, nedostatečná efektivita a v širším smyslu utlumení evropské inovační kapacity.

Normalizace IKT bude nadále vedena především průmyslovými subjekty, na bázi dobrovolnosti a konsenzu, podle zásady transparentnosti, otevřenosti, nestrannosti a konsenzu, účinnosti, významnosti a soudržnosti. Přehlednější soubor priorit pro normalizaci IKT společně s politickou podporou na vysoké úrovni však podpoří konkurenceschopnost a významně přispěje k dosažení cílů jednotného digitálního trhu.

Stanovení klíčových oblastí priorit v podmínkách jednotného digitálního trhu pomůže inspirovat normalizační organizace v oblasti IKT k novým pracovním postupům s větším množstvím meziodvětvových partnerství, posílenou spoluprací s evropskými normalizačními organizacemi a dalšími organizacemi pro tvorbu norem a čtenějším posuzováním norem pomocí experimentů výzkumu a vývoje.

Komise se domnívá, že těmito opatřeními prospěje posílení dialogu se společenstvím zabývajícím se normalizací, zejména s evropskými normalizačními organizacemi, v rámci plánované společné iniciativy v oblasti evropské normalizace sdružující všechny zúčastněné strany, jejímž cílem bude zlepšení účinnosti a efektivity evropského normalizačního systému vytvořeného na základě nařízení (EU) č. 1025/2012.

3. ODPOVĚĚ EVROPY: DVOUPILÍŘOVÝ PLÁN STANOVENÍ PRIORIT A STANOVOVÁNÍ NOREM V OBLASTI IKT PRO JEDNOTNÝ DIGITÁLNÍ TRH

Tváří v tvář novým výzvám představuje toto sdělení prioritní akční plán pro další vlnu technologické normalizace v digitálním hospodářství⁹.

Komise navrhuje tento postup:

Zaprvé, tímto sdělením bude stanoven seznam prioritních klíčových prvků pro jednotný digitální trh, u nichž je zlepšení normalizace IKT nejnaléhavější, včetně příslušných výstupů a harmonogramu. Tento seznam priorit byl konzultován s širokou veřejností.

Zadruhé, Komise navrhuje postupovat při hodnocení, sledování a – v případě potřeby – úpravě seznamu priorit na vysoké politické úrovni, aby se předešlo tomu, že toto úsilí zůstane jen jednorázové bez jakékoli návaznosti.

Při tomto postupu bude využito nástrojů¹⁰ evropského normalizačního systému a budou zapojeny nejruznější zúčastněné strany v rámci EU i na mezinárodní úrovni, aby bylo dosaženo zlepšení postupů přijímání norem v souladu se společnou iniciativou v oblasti evropské normalizace. **Obě části tohoto prioritního plánu musí být uskutečňovány současně, aby bylo zajištěno, že se EU stane lídrem světového digitálního hospodářství.**

⁷ Články 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie.

⁸ Články 16 a 17 Listiny.

⁹ Na případné legislativní návrhy se budou vztahovat požadavky Komise týkající se zlepšování právní úpravy, v souladu s pokyny Komise pro zlepšování právní úpravy, SWD(2015) 111.

¹⁰ Roční pracovní program Unie přijatý podle článku 8 nařízení (EU) č. 1025/2012, průběžný plán pro normalizaci IKT, výbor pro normy a evropská mnohostranná platforma.

3.1. Pět prioritních oblastí: klíčové prvky stanovování norem IKT

Komise určila tyto prioritní oblasti: **komunikace páté generace (5G), cloud computing, internet věcí (IoT), technologie dat (velkého objemu) a kybernetická bezpečnost**. Jsou to **základní technologické klíčové prvky** jednotného digitálního trhu.

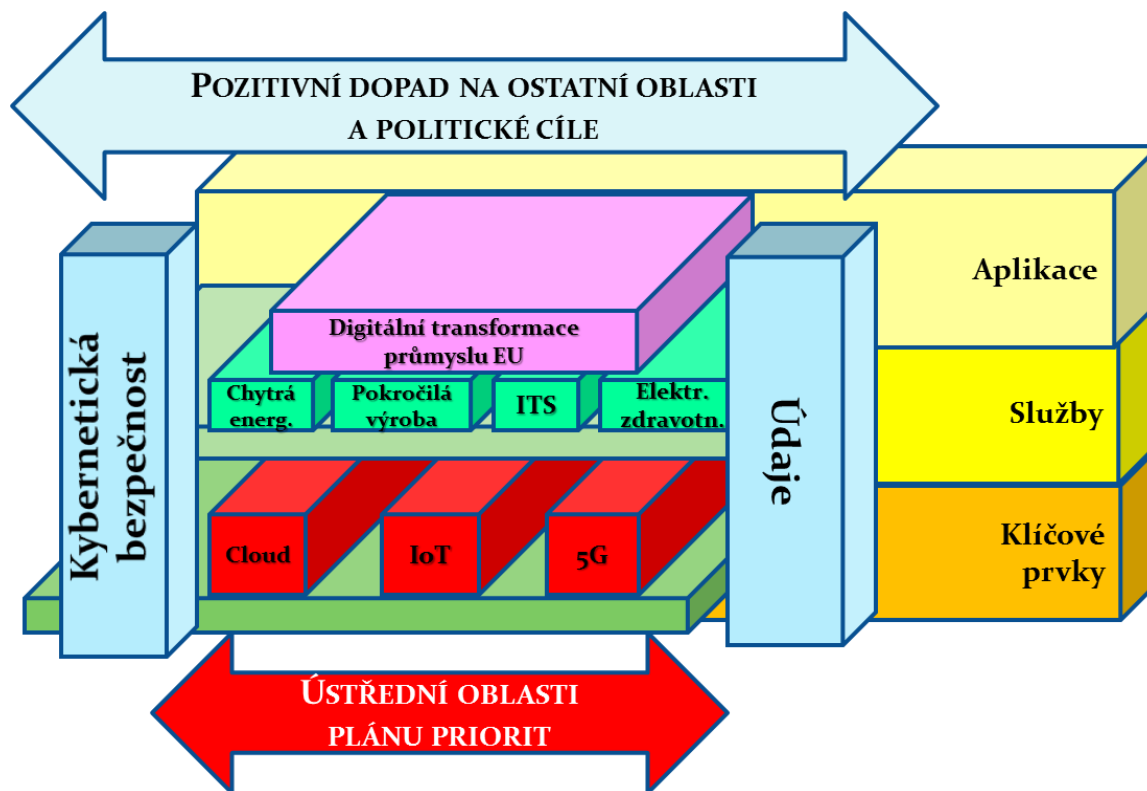
Silnější vedoucí postavení Evropy při stanovování norem v těchto oblastech by mělo zvýšit konkurenceschopnost a pomoci evropským inovacím k lepšímu přístupu na světový trh.

Tyto oblasti byly vybrány na základě doporučení evropské mnohostranné platformy pro normalizaci v oblasti IKT¹¹, která sdružuje zúčastněné průmyslové subjekty, organizace pro tvorbu norem, vlády a zástupce občanské společnosti. Při postupu veřejné konzultace¹² byl potvrzen široký konsenzus na stanovení zde uvedených priorit.

Se sbližováním technologií bude mít silnější vedoucí postavení Evropy při stanovování norem v těchto prioritních oblastech rovněž významný dopad na mnoho dalších technologických oblastí. Opatření pro normalizaci IKT uvedená v tomto sdělení se proto neomezují na jedinou oblast.

Z navrhovaného určení priorit norem budou mít výrazný prospěch oblasti jako elektronické zdravotnictví, chytrá energetika, inteligentní dopravní systémy a propojená a automatizovaná vozidla, včetně vlaků, pokročilá výroba, chytré domácnosti a města a chytré zemědělství, neboť závisejí na určených základních klíčových prvcích. Je plánováno pravidelné hodnocení priorit, tak aby odpovídaly změnám ve vývoji technologií a společnosti.

Následující obrázek zachycuje tyto souvislosti, včetně různých vrstev technologických oblastí, aktivačních prvků, služeb a aplikací.

¹¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-multi-stakeholder-platform-ict-standardisation>

¹² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/news/contributions-and-preliminary-trends-public-consultation-standards-digital-single-market>

Opatření uvedená v tomto sdělení jsou zaměřena na zvýšení politického a strategického významu normalizace IKT jako klíčového prvku jednotného digitálního trhu v reakci na rostoucí celosvětovou konkurenci. Mají vést k tomu, aby byl na systém stanovování norem v oblasti IKT kladen větší důraz, aby byl flexibilnější a efektivnější. Podněcují nové přístupy v normalizaci, jako např. podporu budování komunity, získávání nových odvětví, v případě potřeby podporu otevřených standardů a platforem, posilování spojení mezi výzkumem a normalizací, včetně zkoušení norem, podporu důsledného používání norem a jejich prosazování na trhu, v případě potřeby vývoj systémů certifikace.

Zvolené priority budou doplňkem dalších normalizačních nástrojů k provádění evropské normalizační politiky. Kromě plánované společné iniciativy v oblasti evropské normalizace je to průběžný plán pro normalizaci IKT a roční pracovní program Unie.

Některé aspekty tohoto prioritního plánu rovněž doplňují a rozvíjejí specifické požadavky veřejného sektoru stanovené v revidované verzi Evropského rámce interoperability pro evropské veřejné služby¹³ a zaměřují se na normalizační potřeby evropských orgánů veřejné správy.

3.1.1. *Cloud computing*

Díky cloud computingu je novým digitálním službám k dispozici značná kapacita pro ukládání dat a výpočetní kapacita, jež jsou nezbytné pro digitalizaci evropského průmyslu a vědy. Tuto skutečnost potvrzuje sdělení o evropské iniciativě v oblasti cloud computingu¹⁴, v němž je zdůrazněn význam rozšiřování uživatelské základny výzkumných a vzdělávacích sítí. Tyto sítě jsou ideální pro navrhování, upřesňování, zkoušení a zavádění norem.

Proprietární řešení, čistě vnitrostátní postupy a normy, které omezují interoperabilitu, mohou vážně omezovat potenciál jednotného digitálního trhu. Přijetí služeb cloud computingu ze strany podniků, spotřebitelů, orgánů veřejné správy a vědeckého sektoru vyžaduje bezproblémový uživatelsky přívětivý přístup, ale také důvěru a jistotu, zejména pokud jde o zachovávání odpovídající úrovně ochrany údajů, bezpečnosti a úrovně služeb ze strany poskytovatelů služeb cloud computingu. Sdělení o evropské iniciativě v oblasti cloud computingu zdůrazňuje potřebu využití stávající příslušné certifikace a norem a – v případě potřeby – vytvoření certifikace a označování na evropské úrovni.

Společné otevřené standardy pomohou uživatelům v přístupu k novým inovativním službám, zejména pro MSP, veřejný sektor a vědeckou komunitu. Pro zamezení závislosti na poskytovateli má zásadní význam zejména přenosnost aplikací a dat mezi různými poskytovateli. K tomuto účelu bude třeba zmapovat normy a pokyny, jež jsou v oblasti cloud computingu k dispozici pro konečné uživatele (zejména MSP a veřejný sektor).

Komise

- hodlá podporovat financování rozvoje a používání norem IKT nezbytných pro další zlepšování interoperability a přenosnosti cloudu. V této souvislosti je mj. třeba zajistit větší využívání prvků s otevřeným zdrojovým kódem tak, že do konce roku 2016 mají být společenství otevřených zdrojů¹⁵ lépe začleněna do normotvorného procesu normalizačních organizací;
- zjednoduší přijímání služeb cloud computingu tím, že do poloviny roku 2017 podpoří dokončení mezinárodních norem pro dohody o rozsahu služeb. Zajistí tím transparentnost a kvalitu pro konečné uživatele, zejména MSP;

¹³ Aktuální verze EIF k dispozici na http://ec.europa.eu/isa/documents/isa_annex_ii_eif_en.pdf.

¹⁴ COM(2016) 178.

¹⁵ Příklady společenství otevřených zdrojů aktivních v oblasti cloud computingu jsou organizace OpenStack Foundation, Cloud Foundry a Eclipse Foundation.

– požádá evropské normalizační organizace, aby do poloviny roku 2017 aktualizovaly mapování norem a pokynů, jež jsou v oblasti cloud computingu k dispozici pro konečné uživatele (zejména MSP a veřejný sektor), ve spolupráci s mezinárodními organizacemi pro tvorbu norem, poskytovateli služeb cloud computingu a konečnými uživateli.

3.1.2. *Internet věcí (IoT)*

IoT¹⁶ je nově se rozvíjející technologií, jejímž prostřednictvím je k internetu připojeno stále více předmětů – např. vybavení domácností, elektronika, která je součástí oděvu, vozidla či snímače. Předpokládá se, že do roku 2020 přesáhne počet takto připojených zařízení 20 miliard. Kromě inovativního potenciálu v mnoha průmyslových odvětvích má IoT rovněž potenciál pomáhat řešit mnoho společenských výzev, jako je změna klimatu, účinné využívání zdrojů a energetická účinnost či stárnutí populace.

Struktura IoT je však v současnosti fragmentovaná, neboť vedle velkého množství proprietárních nebo polouzavřených řešení existuje i příliš mnoho norem. To může omezovat inovace, které mají přesah do více oblastí použití. Rozsáhlé zavádění a zhodnocování mezioborových řešení a standardů má nyní klíčový význam pro interoperabilitu, spolehlivost a bezpečnost v EU i v celém světě.

Evropská unie potřebuje přístup spočívající v otevřených platformách, který podporuje nejrozličnější oblasti použití, spojuje různá odvětví a vytváří konkurenceschopné ekosystémy IoT. To vyžaduje otevřené standardy podporující celý hodnotový řetězec, jež integrují nejrozličnější technologie na základě harmonizované mezinárodní spolupráce, která rozvíjí rámec práva duševního vlastnictví pro jednoduchý a spravedlivý přístup k patentům, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem.

Komise bude:

- podporovat interoperabilní prostředí pro internet věcí ve spolupráci s evropskými normalizačními organizacemi a mezinárodními organizacemi pro tvorbu norem. Bude tak dosaženo shody v rámci aliance pro inovace v oblasti internetu věcí (AIOTI¹⁷), pokud jde o referenční architekturu, protokoly a rozhraní, propagaci otevřených aplikačních programovacích rozhraní (API), podporu inovačních aktivit týkajících se referenčních realizací a experimentů a vývoj chybějících norem interoperability¹⁸. V rámci příslušného hodnocení pokroku Komise posoudí, zda je třeba přijmout další kroky pro řešení zjištěných nedostatků v oblasti interoperability, a v případě potřeby zváží použití právních opatření pro doporučení vhodných norem;
- podporovat interoperabilní prostor číslování IoT, který přesahuje zeměpisné hranice, a otevřený systém pro identifikaci a ověřování předmětů;
- zkoumat možnosti a hlavní zásady, včetně vývoje norem, pro účely zachování důvěrnosti, ochrany soukromí a bezpečnosti v celém systému, např. prostřednictvím „bezpečné značky IoT“;
- pro zamezení závislosti na poskytovateli podporovat přejímání norem IoT při zadávání veřejných zakázek, zejména v oblasti služeb chytrých měst, dopravy a technického vybavení budov, včetně vody a energie.

¹⁶ Další informace týkající se tohoto tématu jsou obsaženy v pracovním dokumentu útvarů Komise o rozvoji internetu věcí v Evropě.

¹⁷ <http://www.aioti.eu/>

¹⁸ Zejména v mezioborové sféře sémantické interoperability.

3.1.3. Komunikační sítě páté generace (5G)

Komunikační sítě páté generace (5G) umožňují bezproblémovou celosvětovou komunikaci mezi různými druhy „uzlů“ a propojují data, vozidla a jiné předměty, chytré snímáče nebo hlas. Podle předpokladů se systém 5G stane zásadní celosvětovou komunikační infrastrukturou.

Vzhledem ke globální povaze této infrastruktury a k propojením, která vytváří mezi IKT a ostatními odvětvími, lze interoperabilitu a bezpečnost a ochranu údajů a soukromí v rámci systému 5G zajistit pouze prostřednictvím vhodných norem. Komise má v úmyslu vypracovat akční plán 5G pro rozšíření sítí 5G v rámci EU po roce 2020, který podpoří přejímání norem 5G.

Jednou z priorit Komise je zajistit, aby postup normalizace 5G, jehož hybnou silou je průmysl, od samého začátku podporoval inovativní modely digitálního podnikání na vertikálních trzích¹⁹. To znamená, že normalizační proces a priority budou zahrnovat nové technologie rádiového přístupu, ale na rozdíl od pojetí v některých nečlenských státech EU se neomezí pouze na ně. Pokud jde o nové normy rádiového přístupu, jsou upřednostňována řešení, jež zajišťují zpětnou kompatibilitu se stávajícími ekosystémy xG²⁰ a významně zlepšují efektivitu využívání rádiového spektra v souladu s politikou rádiového spektra EU. Díky spolupráci s hlavními obchodními partnery bude snáze dosaženo celosvětového konsenzu a sladění plánů pro vypracovávání norem. To bude doplněno společným přístupem s cílem usnadnit budoucí používání celosvětově dostupných frekvenčních pásem 5G, včetně nových vysokofrekvenčních pásem.

Komise bude:

- podporovat vznik celosvětových průmyslových norem pod vedením EU pro klíčové technologie 5G (sítě rádiového přístupu, jádrová síť) a síťové architektury, zejména s využitím výsledků partnerství veřejných a soukromých subjektů v oblasti komunikace 5G na úrovni klíčových normalizačních orgánů EU a mezinárodních normalizačních orgánů (3GPP, ITU, OPNFV)²¹;
- zajišťovat kompatibilitu norem 5G s případy inovativního použití vertikálních průmyslových odvětví, zejména širší účastí průmyslových odvětví se specifickými potřebami v normalizačních organizacích 5G. Tato činnost bude zahájena v roce 2016.

3.1.4. Kybernetická bezpečnost

Kybernetická bezpečnost je základním kamenem důvěry a spolehlivosti, na němž bude vybudován jednotný digitální trh. Se vzrůstajícím počtem připojených předmětů a znásobováním komunikačních kanálů budou evropští občané a podniky očekávat, že bezpečnostní mechanismy integrované do nových technologií nebo služeb budou splňovat velmi vysoké standardy.

Kybernetická bezpečnost vyžaduje kolektivní úsilí. Dodavatelské řetězce jsou stále složitější a klíčoví účastníci trhu a poskytovatelé digitálních služeb jsou stále propojenější a vzájemně závislejší. Od každé organizace, ať velké, či malé, ať veřejné, či soukromé, se očekává, že bude přiměřeně zvládat rizika kybernetické bezpečnosti a v případě potřeby bude schopna prokázat, že v této oblasti dosahuje úspěchů.

Inovativní komunikační technologie, obecně rozšířené používání chytrých předmětů, distribuovaných výpočetních zařízení a datových služeb poskytnou ještě větší možnosti obchodování a růstu, budou-li plně integrovány do jednotného digitálního trhu. K tomuto účelu je nezbytné bezproblémové a

¹⁹ Např. automobilový, zdravotnický či výrobní průmysl.

²⁰ Zpětná kompatibilita s 2G, 3G, 4G.

²¹ 3GPP je Partnerský projekt třetí generace, viz <http://www.3gpp.org/about-3gpp>; ITU je Mezinárodní telekomunikační unie; OPNFV je Otevřená platforma pro virtualizaci síťových funkcí, viz <https://www.opnfv.org/>

interoperabilní bezpečné ověřování všech předmětů, zařízení, osob a subjektů, aby byl umožněn bezpečný a transparentní přístup k údajům a jejich výměna. Je možné, že bude zapotřebí nových ověřovacích protokolů pro budování důvěry v bezproblémovou elektronickou identifikaci a ověřování a tyto protokoly budou podporovány celosvětovými mezioborovými normami interoperability založenými na srovnatelných systémech ověřování.

Uplatňování zásad spočívajících v konstrukčních návrzích zohledňujících aspekty bezpečnosti má zásadní význam pro integraci hledisek kybernetické bezpečnosti do všech vznikajících norem IKT a referenčních architektur. Pro testování a hodnocení účelnosti těchto norem jsou nezbytné pilotní projekty praktických realizací doplněné o koordinovaný přístup k označování a certifikaci kybernetické bezpečnosti.

Komise:

- vyzve evropské normalizační organizace, další organizace pro tvorbu norem a příslušné zúčastněné strany, aby do konce roku 2016 vypracovaly praktické pokyny pro IoT, 5G, cloudové služby, data velkého objemu a chytré továrny. Ty by měly být zaměřeny na to, aby byly při vývoji norem IKT od samého začátku zohledňovány otázky bezpečnosti a bezproblémového bezpečného ověřování. Měly by klást důraz na osvědčené postupy a nedostatky, které je třeba vyřešit. S ohledem na míru přijetí a pokroku Komise do konce roku 2017 zváží přijetí doporučení pro integraci kybernetické bezpečnosti a uplatnění požadavků ochrany soukromí a osobních údajů, včetně ochrany údajů již od návrhu a standardního nastavení ochrany údajů;
- vyzve evropské normalizační organizace, další organizace pro tvorbu norem a příslušné zúčastněné strany, aby do konce roku 2018 vypracovaly normy, které podpoří celosvětovou interoperabilitu a bezproblémové, důvěryhodné ověřování všech předmětů, zařízení a fyzických i právnických osob na základě srovnatelných spolehlivých modelů. Přitom by se mělo vycházet z technických norem uvedených do souladu s regulačním rámcem eIDAS²²;
- v následujících třech letech podpoří evropské normalizační organizace, organizace pro tvorbu norem, evropské regulační orgány a společné iniciativy veřejného a soukromého sektoru, včetně těch, které podporují provádění směrnice o bezpečnosti sítí a informací v Unii, při vypracovávání pokynů pro řízení rizik kybernetické bezpečnosti na základě norem pro organizace a příslušných auditních pokynů pro veřejné nebo regulační orgány odpovědné za vykonávání dohledu.

3.1.5. Údaje

Údaje jsou hnací silou digitálního hospodářství. Efektivní sdílení a výměna údajů napříč hranicemi států, v rámci „datových hodnotových řetězců“ (např. výměna údajů o náhradních dílech mezi výrobcí automobilů a následným trhem, přístup k údajům o vozidlech pro poskytovatele služeb nebo zajištění přeshraničního obchodu s energií) a napříč odvětvími (např. sdílení dopravních údajů se službami přepravy zásilek) bude mít klíčový význam pro jednotný digitální trh. Stejně důležitá je lepší interoperabilita údajů vědeckého výzkumu, aby ekosystém údajů výzkumu a vývoje mohl plně přispívat k budoucímu hospodářskému růstu.

Otevřené standardy a také iniciativy jako portál veřejně přístupných dat mohou pomoci překonávat překážky sdílení údajů mezi technologiemi, vědeckými obory a zeměmi. Budoucí datové infrastruktury – včetně evropské datové infrastruktury oznámené ve sdělení o evropské iniciativě v oblasti cloud computingu – budou vyžadovat normy nejen pro bezpečnost a ochranu soukromí, ale také pro metadata, uchovávání údajů, sémantiku, datové hodnoty a další. Pokud jde o údaje vědeckého výzkumu, Komise podporuje Alianci pro výzkumná data (RDA)²³ při budování sociálních a technických mostů, které umožňují otevřené sdílení údajů z výzkumu pro efektivní práci napříč

²² Zejména prováděcí akty týkající se úrovně interoperability a zabezpečení (tj. (EU) 2015/1501 a (EU) 2015/1502).

nejrůznějšími obory a pro zjišťování možností ukládání údajů pro udržitelné používání i opakované využívání. Pokud jde o informace veřejného sektoru a otevřené údaje státní správy, Komise podporuje používání datových norem prosazovaných v rámci programu ISA²⁴.

Komise:

- od roku 2016 zvýší investice do výzkumu, vývoje a inovací zejména pro datovou interoperabilitu a normy. Bude se to týkat oblastí, jako je např. i) meziodvětvová integrace údajů (např. pro identifikaci subjektů, datové modely, správu vícejazyčných údajů atd.), ii) lepší interoperabilita údajů a příslušných metadat²⁵. To bude znamenat i příspěvek k celosvětové normalizaci v oblasti dat;
- do roku 2018 sdruží evropskou datovou komunitu, rovněž prostřednictvím partnerství veřejného a soukromého sektoru v oblasti hodnoty dat velkého objemu v rámci programu Horizont 2020, aby bylo možné určit chybějící normy a možnosti navrhování referenčních architektur pro data velkého objemu, a to s ohledem na stávající mezinárodní přístupy;
- od roku 2016 bude společně se zúčastněnými stranami a příslušnými celosvětovými iniciativami²⁶ podporovat služby datové a softwarové infrastruktury pro přístupnost a dlouhodobé uchovávání vědeckých údajů. Tyto datové infrastruktury se zaměří na metadata pro účely možnosti dohledání, na osvědčené postupy pro účely plánů správy dat, na certifikaci úložišť pro účely zajištění kvality, důvěryhodnosti a transparentnosti, v souladu s požadavky evropské iniciativy v oblasti cloud computingu na datovou infrastrukturu a otevřený vědecký cloud.

3.1.6. Širší dopad digitální transformace na průmysl a spotřebitele

Prioritní technologické oblasti pro normalizaci IKT se vyskytují v několika průmyslových odvětvích a tvoří páteř budoucí digitální transformace evropského průmyslu, včetně zpracovatelského průmyslu, zemědělského sektoru a budoucích spotřebitelských výrobků. Pro jednotný digitální trh má zásadní význam, aby budoucí propojená zařízení mohla spolupracovat bezproblémově a spolehlivě – jak v průmyslové sféře, tak pro spotřební zboží. To by mělo fungovat bez ohledu na výrobce, operační systém nebo jiné technické detaily a zahrnovat možnosti interoperability a přenosnosti údajů mezi platformami.

Některé očekávané dopady prioritních technologií v konkrétních odvětvích lze znázornit na následujících příkladech.

- Systémy elektronického zdravotnictví (**eHealth**) pomáhají uspokojovat potřeby pacientů a zvyšovat jejich bezpečnost, stejně jako zajišťovat větší pružnost zdravotních systémů. Interoperabilní systémy elektronického zdravotnictví budou rovněž podporovat budování evropských referenčních sítí zmíněných ve směrnici o právech pacientů v přeshraniční péči²⁷, které budou muset používat telemedicínu ve velkém rozsahu, aby mohly úspěšně zajišťovat poskytování zdravotní péče. Lepší interoperabilita přinese větší efektivitu, chytřejší využívání zdravotních údajů a lepší přístup k otázkám bezpečnosti a spolehlivosti ve zdravotnické oblasti a zabrání realizacím malého rozsahu na roztržkách.

²³ Aliance pro výzkumná data je strategická iniciativa podporovaná Evropskou komisí, organizacemi NSF/NIST z USA a australským ministerstvem výzkumu, která reaguje na potřebu výzkumných společenství a provozovatelů výzkumných infrastruktur mít interoperabilní celosvětovou infrastrukturu údajů z výzkumu.[nahradit hyperlinkem]

²⁴ Např. DCAT-AP a Core Vocabularies.

²⁵ Patří sem mj. využívání zeměpisných prostorových metadat INSPIRE v různých oblastech politiky EU.

²⁶ Např. RDA.

²⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:088:0045:0065:CS:PDF>

Lepší interoperabilita umožní výměnu elektronických zdravotních záznamů, počínaje souhrnnými údaji a elektronickými předpisy pacientů, v souladu s požadavky v oblasti osobních údajů. Vznikly by tak nové možnosti pro rozšiřování digitálních systémů a bylo by podpořeno zavádění a přijímání řešení spočívajících v elektronickém zdravotnictví ve velkém měřítku. K základním faktorům úspěchu patří zapojení širokého spektra zúčastněných stran, výrazná účast konečných uživatelů a otevřená mezinárodní spolupráce.

Komise bude nadále podporovat intenzivní spolupráci mezi členskými státy v síti pro elektronické zdravotnictví a ve výzkumné komunitě při řešení problémů interoperability mezi zdravotními systémy. Pacientům a poskytovatelům zdravotní péče to umožní dosáhnout maximálních přínosů jednotného digitálního trhu v oblasti zdravotnictví. Komise bude navíc podporovat akce propagující spolehlivost, bezpečnost a interoperabilitu aplikací mobilního zdravotnictví (mHealth), urychlovat zavádění a rozšiřování telemedicíny a telemonitoringu a podporovat vytváření a přijímání mezinárodních norem a terminologií.

- Existuje významný potenciál pro zlepšení výkonnosti, bezpečnosti a účinnosti **dopravního systému** podporou a propagací plynulého zavádění propojených a automatizovaných vozidel v celé Evropě. Objeví se také nové obchodní modely založené na digitálních službách poskytovaných prostřednictvím vozidel. Významný podíl hodnoty vozidla již dnes tvoří v něm zabudované digitální technologie. Propojená vozidla již vytvářejí velká a stále rostoucí množství dat a komunikují prostřednictvím bezdrátových sítí s ostatními vozidly a dopravní infrastrukturou.

Zástupci příslušných zúčastněných stran zastoupení v kooperativní platformě ITS, na jednání kulatého stolu automobilového a telekomunikačního odvětví a ve skupině na vysoké úrovni Gear 2030 se zavázali ke spolupráci na vývoji a prosazování potřebných norem. Patří sem: i) normy konektivity a bezpečnosti, ii) pokročilé a bezpečné rozhraní, které poskytuje spravedlivý a nediskriminační přístup k údajům ve vozidle a umožňuje služby propojeného a automatizovaného provozu a iii) vytvoření testovacích norem a profilování norem, které zajistí interoperabilitu příslušných realizací. Zásadní význam má rovněž spolupráce s evropskými normalizačními organizacemi a mezi organizacemi pro tvorbu norem, které jsou v těchto oblastech aktivní.

Rovněž pro budoucí automatizovaná vozidla jsou zapotřebí vysoce kvalitní normy, které budou navazovat na výsledky úsilí vynaloženého při vývoji norem pro propojená vozidla a umožní spolehlivé a bezpečné automatizované funkce vozidel. Digitální technologie je již klíčovým prvkem železniční dopravy, přičemž podniky EU patří mezi přední dodavatele. Z normalizace IKT bude těžit i železniční odvětví, včetně režimů využívajících různých druhů dopravy.

Komise zvažuje zahájení rozsáhlého projektu přeshraničního a sdruženého zavádění systému, který bude hodnotit interoperabilitu řešení založených na normách, obchodních modelech a vytvářených údajích potřebných pro zavádění propojených a automatizovaných vozidel.

V odvětví nákladní dopravy navíc široké spektrum činitelů a přístupů k digitalizaci vede ke vzniku velkého množství různých systémů, jež nejsou vzájemně interoperabilní. To brání opětovnému využití údajů v rámci různých druhů dopravy a v různých zemích a tlumí vývoj nových a spolehlivých multimodálních digitálních aplikací a služeb.

Je třeba vyvíjet normy pro výměnu údajů v logistice, včetně harmonizace norem pro různé druhy dopravy, vytvoření jednotného pojmosloví a dohody o standardních zprávách a obsahu dopravních dokumentů pro různé druhy dopravy.

- V oblasti **chytré energetiky** se více než 70 % norem týká IKT. Jejich uplatnění poskytne větší pravomoci spotřebitelům alepší celkový systém, protože zajistí větší transparentnost a konkurenceschopnost maloobchodních trhů a podpoří nové služby a podniky. Řešení chytrých

síť povedou k úsporám systémových nákladů a ve spojení s chytrými zařízeními spotřebitelům umožní řídit a snížit jejich spotřebu energie. Vysoce kvalitní bezpečnostní normy zaručují, že naše energetické systémy budou i nadále bezpečné. Hlavních úspěchů bylo dosaženo v rámci pracovní skupiny Komise pro inteligentní sítě²⁸ a v souvislosti s chytrými zařízeními, přičemž pokračují práce na dalších normách, například pro chytré domácnosti a budovy.

V této oblasti je zapotřebí vynaložit další úsilí, které by se věnovalo nedostatku interoperability mezi řešeními zaváděnými členskými státy, dojednání funkčních specifikací, pochopení nových modelů služeb a trvalému zlepšování spolupráce mezi organizacemi pro tvorbu norem.

- Při přijímání **pokročilých výrobních** technologií evropským průmyslem, včetně zemědělského a zemědělsko-potravinářského odvětví, bude začleňováno řízení a integrace inteligentní výroby a inteligentních postupů, včetně optimalizačních řešení pro zlepšení produktivity a flexibility, sníží se tvorba odpadů a znečištění a/nebo se omezí náklady v celém výrobním životním cyklu.

Normalizace je výzvou pro úspěch pokročilé výroby, která vyžaduje nevídaný stupeň systémové integrace napříč obory, hierarchiemi a fázemi životního cyklu. Komise bude podporovat úzkou spolupráci mezi výzkumnými institucemi, průmyslem a normalizačními orgány při vytváření nezbytných podmínek pro inovaci, metodickou spolehlivost a funkčnost, stabilitu a bezpečnost investic, proveditelnost a význam trhů.

Komise bude spolupracovat s evropskými normalizačními organizacemi a dalšími organizacemi pro tvorbu norem v oblasti IKT, aby zajistila, že jejich strategie a plány činností zohlední nové požadavky vyplývající z digitalizace odvětví, jako je automobilový průmysl, energetika či elektronické zdravotnictví.

V širších souvislostech digitalizace průmyslu vytvořilo několik vnitrostátních a regionálních iniciativ, např. Industrie 4.0 (DE), Smart Industry (NL), Catapults (UK) a Industrie du Futur (FR), komplexní plán pro normalizaci a začalo pracovat na referenčních architekturách²⁹. Jelikož však trhy a hodnotové řetězce jsou globální, je třeba převést vnitrostátní iniciativy na evropskou a celosvětovou úroveň.

Partnerství veřejného a soukromého sektoru a další rozsáhlé výzkumné iniciativy vedené průmyslovým odvětvím umožní evropským podnikům spojení jejich výzkumu s normalizací. Jak vyplývá z příloženého sdělení nazvaného „Digitalizace evropského průmyslu – dosažení maximálních přínosů jednotného digitálního trhu“, je zapotřebí další spolupráce mezi příslušnými zúčastněnými stranami, včetně evropského průmyslu, evropských a mezinárodních organizací pro tvorbu norem a fór jako AIOTI³⁰ a IIC³¹, s cílem vytvoření komplexního plánu pro normalizaci.

Komise:

- podpoří vývoj norem interoperability a evropských referenčních architektur a rovněž otevřených meziodvětvových platforem pro digitalizaci evropského průmyslu, včetně zkoušení, hodnocení, zařízení pro zkoušení interoperability, bezpečných značek a systémů certifikace;
- zahájí pilotní projekty v rámci společného podniku nazvaného „Elektronické součásti a systémy pro vedoucí postavení Evropy“, které umožní posuzování norem pro budoucí trhy, včetně zkušebních zařízení ve velkém měřítku.

²⁸ <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/markets-and-consumers/smart-grids-and-meters/smart-grids-task-force>

²⁹ Viz např. německý plán pro normalizaci (https://www.dke.de/de/std/documents/rz_roadmap%20industrie%204-0_engl_web.pdf).

³⁰ Aliance pro inovace v oblasti internetu věcí (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/alliance-internet-things-innovation-aioti>).

³¹ Konsorcium průmyslového internetu (<http://www.iiconsortium.org/>).

3.2. Závazek na vysoké úrovni pro dosažení a zajištění vedoucího postavení prostřednictvím norem

Samotné stanovení priorit pro normy IKT pro jednotný digitální trh nepostačuje. Pro úspěch je třeba, aby se k normalizaci na vysoké úrovni zavázala široká základna zúčastněných stran, včetně průmyslu, normotvorných organizací a výzkumné obce, ale také orgánů EU a vnitrostátních orgánů veřejné správy. Výzvy celosvětového přechodu na digitální hospodářství lze řešit prostřednictvím specifických a strategických opatření.

Komise proto pro zajištění prioritních akcí navrhuje postup na vysoké úrovni. Tento postup bude využívat a doplňovat evropskou mnohostrannou platformu, průběžný plán pro normalizaci IKT a roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci jako mechanismy k dosahování výsledků v oblasti norem a normalizačních výstupů. Nové prvky tohoto postupu jsou tyto:

1) Hodnocení priorit a zlepšování účinnosti postupu stanovování norem v Evropě:

Komise bude spolupracovat s normalizační komunitou, zejména s evropskými normalizačními organizacemi, na přípravě ročních harmonogramů a plánů pro jednotlivé výstupy stanovené v tomto sdělení v souladu s plánovanou společnou iniciativou v oblasti normalizace. Komise bude rovněž spolupracovat s evropskými normalizačními organizacemi a jejich členy na určení cest k dosažení pružnější odezvy na potřeby normalizace IKT v Evropě, včetně potřeb evropského veřejného sektoru.

Při řešení otázek sbližování technologií by měly evropské normalizační organizace využívat úspěchů z poslední doby, např. inteligentních dopravních systémů a zařízení používaných v domácnostech, aby při své práci na vývoji norem systematictěji zohledňovaly požadavky jiných odvětví než IKT. Měly by se snažit zachovávat rovnováhu mezi zájmy digitálních a výrobních společenství a využívat výsledků mapování normalizačních činností týkajících se výzkumu a inovací.

2) Pravidelné hodnocení a sledování pokroku:

S ohledem na povinnosti podávat zprávy, které jsou evropským normalizačním organizacím uloženy na základě článku 24 nařízení (EU) č. 1025/2012, bude Komise pravidelně informovat Evropský parlament a Radu se zvláštním důrazem na stanovení priorit norem IKT pro dosažení jednotného digitálního trhu. Komise do postupu sledování pokroku při dosahování výstupů pro každou z prioritních oblastí zahrne zástupce průmyslu, další příslušné zúčastněné strany a evropské normalizační organizace, přičemž náležitě zohlední povinnosti podávat zprávy. Komise hodlá tento pravidelný dialog začlenit do plánované společné iniciativy v oblasti normalizace.

3) Zlepšování podpory EU zaměřené na prioritní oblasti normalizace IKT:

Od roku 2016 hodlá Komise využívat finanční prostředky v rámci programu Horizont 2020 a Nástroje pro propojení Evropy k posílení stávajících a rozvinutí výhledových normalizačních činností. Program Horizont 2020 se zaměří zejména na podporu otevřených standardů. Komise bude nadále podporovat účinné předávání znalostí mezi projekty výzkumu, vývoje a inovací a normalizačními organizacemi. Navíc bude Komise prostřednictvím svého Společného výzkumného střediska poskytovat aktivní vědeckou a technickou podporu v prioritních oblastech normalizace. Kromě toho bude Komise financovat rozsáhlé pilotní projekty ve stanovených prioritních oblastech, aby mohla ověřit, jak jsou normy zaváděny do praxe, a případně jejich uplatňování zlepšit.

Při přidělování grantů jednotlivým evropským normalizačním organizacím Komise zohlední stanovení priorit v oblasti normalizace IKT. Plánovaná společná iniciativa v oblasti normalizace by rovněž měla podporovat provádění akcí v tomto plánu priorit.

4) Zajištění spravedlivého a nediskriminačního přístupu

Normalizace IKT vyžaduje vyváženou politiku v oblasti práv duševního vlastnictví založenou na licenčních podmínkách FRAND. Na evropské a mezinárodní úrovni se v současnosti vedou různé debaty, v nichž jsou zvažovány různé přístupy. Vyvážená politika by měla zohledňovat řadu kritérií: spravedlivou návratnost investic povzbuzující výzkum, vývoj a inovace, udržitelný postup normalizace, širokou dostupnost technologií na otevřeném a konkurenčním trhu a překážky pro zapojení MSP.

S ohledem na množství technologií používaných v provádění kompletních digitálních hodnotových řetězců, zejména v oblasti IoT, existuje nejistota zejména ve vztahu k: i) určení příslušné komunity majitelů patentů, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem; ii) nákladům souhrnných práv duševního vlastnictví potřebných pro provádění normy; iii) metodice výpočtu hodnoty licenčních podmínek; iv) režimu řešení sporů. Vzhledem k těmto okolnostem by byl žádoucí rychlý, předvídatelný, účinný a celosvětově přijatelný přístup k otázce licencí, který zaručí spravedlivou návratnost investic pro majitele patentů, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem, a spravedlivý přístup k těmto patentům pro všechny zúčastněné strany – a zejména MSP – hodnotového řetězce.

5) Posilování zastoupení EU v mezinárodním dialogu a spolupráci na normách IKT:

S ohledem na globální povahu rozvoje digitálních technologií se bude Komise nadále aktivně zasazovat o to, aby klíčoví mezinárodní partneři (jako jsou USA, Čína, Japonsko, Jižní Korea) zajistili celosvětové sladění priorit v oblasti IKT a soudržný přístup ke stanovování norem. Do poloviny roku 2016 hodlá Komise zjistit možnosti vytvoření a financování podpůrného mechanismu pro sledování probíhající práce a podpořit účast evropských odborníků v příslušných mezinárodních normalizačních a jiných fórech vyvíjejících činnost v prioritních oblastech IKT.

Orgány EU, členské státy a průmysl potřebují lépe pochopit, do jakého normalizačního úsilí mají investovat a v jaké oblasti mají zvyšovat a optimalizovat evropské zastoupení a spolupráci v mezinárodních normalizačních orgánech v úzké součinnosti s členskými státy EU.

Pravidelný dialog mezi mezinárodními organizacemi pro tvorbu norem a evropskými normalizačními organizacemi v prioritních oblastech stanovených v tomto sdělení zabrání zdvojení činností a podpoří práci na vytvoření mezinárodně soudržných norem.

V souhrnu Komise:

– do roku 2017 zahájí pravidelný interinstitucionální dialog o evropské normalizaci, který bude mj. zaměřen na priority IKT, s cílem posoudit pokrok při dosahování stanovených výstupů a v případě potřeby dané priority upravit. Komise hodlá tento pravidelný dialog začlenit do plánované společné iniciativy v oblasti normalizace.

– do roku 2017 ve spolupráci se zúčastněnými stranami, včetně evropských normalizačních organizací, Evropské patentové organizace, zástupců průmyslu a výzkumu, stanoví možná opatření: i) pro zlepšení přístupnosti a spolehlivosti informací o rozsahu patentů, včetně opatření pro zvýšení transparentnosti a kvality prohlášení o patentech, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem, a rovněž ii) pro vyjasnění klíčových prvků spravedlivé, účinné a vymahatelné metodiky udělování licencí podle zásad FRAND a iii) pro usnadnění účinného a vyváženého řešení sporů;

– do poloviny roku 2016 prověří možnosti vytvoření a financování podpůrného mechanismu pro posílení evropské účasti na stanovování norem na globální úrovni, v rámci čehož bude v globálním měřítku sledovat normalizační činnosti v oblasti IKT a podpoří širší účast evropských odborníků.